

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

Quòd Constantinus dum secum idololatrarum caedes animo reuolueret,
Christianismum potius amplectebatur. Cap. XXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

rum genera, circa fluuium Rhenum, & oceanum versus occidentem incolentia, quæ audacia & temeritate impulsâ seditionem conlassent, penitus repressit: & ex indomitis immanitateque efferatis mansueta effecit & ratione tractabilia. Alia vero, quorum animos adeo insanabiles animaduertebat, vt ad vitam quiete placideque degendam nullo modo viderentur posse traduci, seclufit ab imperio, & tanquam agrestes belluas è patriæ finibus profus exturbauit. Istitis ratione & consilio ab eorite compositis, reliquas orbis partes ante oculos proponens, tandem traiecit ad Britannos oceani littoribus vndique conclusos. Quos cum viciisset, alias mundi partes, animo complecti cœpit, vt his, qui opis indigerent, subsidio maturè veniret.

Constantini studium de Roma, à Maxentij tyrannide liberanda.

CAP. XX.

DEinde in vniuersum totius mundi ambitum, ratiquam in corpus immensum aciem mentis intendens, & ciuitatem illam, quæ quasi caput mundi est, totiusque Romani imperij moderatrix, tyrannis in seruitutem datam perspicuens, primum eius in libertatem vindicandæ potestatem illis, qui reliquas imperij partes procurabant, vtpote eum honoris gradum antè ipsum adeptis permisit. Verum vbi nullus eorum illi malo remedium potuit afferre, sed qui periculum facere in animum inducebant, turpem habuere exitum, ipse ne vitam sibi vitalem fore dixit, si ciuitatem omnium dominam & reginam ita ægre affectam & afflictam esse pateretur: & propterea ea parare sedulo studebat, quæ videbantur ad delendam tyrannidem spectare.

Quòd Constantinus dum secum idololatrarum cedes animo reuolueret, Christianismum potius amplectebatur.

CAP. XXI.

AC cum accurate, ratione animoque; lustrando comperrisset, propter maleficas & fallaces magorum præstigias

G g 2

stigias

EVSEBII DE VITA

stigas à tyranno studiose conquistas, multo firmiore
 praesidio sibi opus esse, quàm quòd res militaris suppe-
 ditare soleret, Deum quaesivit sibi adiutorem: ratus au-
 xiliis quæ ex armis & militum manu petuntur, vix secu-
 das tribuendas: at quæ sunt ex Deo, nec viribus expu-
 gnari, nec vlla frangi violentia posse: Mentem igitur di-
 ligenter complexus est, quisnam Deus sibi in subsidium
 esset asciscendus. Ac quaerenti illi talis subiit cogitatio
 eorum, qui antea Remp. attigissent, plerumque omnes
 suam spem in deos complures coniecisse, eosq; victimis
 & monumentis coluisse: ac primùm diuinationum inui-
 tamentis, deinde oraculis, quæ fausta foeliciaque auspi-
 cia ipsis denuntiabant, in fraudem inductos, infelicem
 reperisse exitum & planè calamitosum, neque quenquam
 deorum vel benignè, illis opem tulisse, vel prohibuisse
 quò minus nefanda internecione cælitus inuecta oppri-
 merentur. Solum eius patrem ad contrariam viam, &
 eorum institutis longè dissimilem diuertisse: eorum con-
 demnasse errorem: ipsum solum Deum, omnium rerum
 administratorem, toto vitæ spatio, obseruantia venera-
 tum esse: eumque conseruatorem & custodem regni, om-
 nisque boni largitorem comperisse. Ista cum secum
 exquisitè in vtramque partem versaret, iudicioque se-
 dulò expenderet, quemadmodum illi deorum multitu-
 dine confisi, in varias clades & exitia incidissent, adeo
 vt nec generis, nec sobolis, nec stirpis, nec nominis, nec
 memoriae vel vestigium quidem inter homines esset re-
 lictum, & qua ratione Deus patris sui euidencia variaq;
 suæ virtutis & potentia iudicia ei dedisset, atque adeo
 illi, qui iam antea contra tyrannum prælium iniissent,
 speque in deorum multitudine locata, aciem contra ho-
 stem instruxissent, ad turpem exitum essent perducti,
 alter enim infecta re, cum ignominia à prælio discessit:
 (alter in ipso medio exercitu trucidatus, tanquam super-
 uacanea mortis accessio factus est) ista inquam omnia
 cum mente tanquam in vnum collegisset, in diis, qui
 non sunt, colendis, tantam inanitatem consecrari, post-
 que periculum factum cæco errore duci, summæ puta-
 uit esse dementiæ: Deumque, quem pater sancte ado-
 rauit.

cauisset, solum obseruandum colendumque statuit.

*Quomodo orante circiter meridiem Constantino, Deus
visionem in caelo ostenderit, crucem videlicet de lu-
mine fabricatam, ac praeterea inscriptionem cohortem,
tantem, in hoc vince.*

CAP. XXII.

QUocirca huius opem precibus implorauit, hunc orauit, huc obtestatus est, ut tum quinā esset, ipsi vellet significare, tum rebus, quas apud animum proposuisset, dexteram, velut adiutricem porrigere. Imperatori igitur ista precanti, obnixaeque flagitanti, visio quaedam diuina, & in primis admirabilis apparuit: quam si quis forte alius dixisset, non tam facile hominibus potuisset persuaderi: verum cum imperator ipse victor, nobis ipsis, qui hanc historiam iam literis persequimur, longo tempore post, cum notitia eramus & familiari colloquio ab eo dignati, narraret, & sermonem iureiurando confirmaret, cui dubium esse poterit, quin sit rei ita commemoratae fides omnino adhibenda: praesertim cum tempus postea consequutum, ratum orationi testimonium dederit. Cum iam sol ad medium caelum ascenderat, die in pomeridianum tempus paulatim inclinante, dixit se crucis signum ex lucis splendore figuratum, in ipso caelo soli imminens manifestò oculis aspexisse, inque eo inscriptionem consignatam, quae haec verba complectebatur, *In hoc vinces*. Admiratio ingens ipsum & totum exercitum, qui eum quopiam iter facientem comitabatur, atque adeo huius prodigij spectator factus erat, incesit.

Quod Christus Constantino per quietem visus, similem cruci effigiem fabricare, ac in bellis vi iubebat.

CAP. XXIII.

SE dubitatione admodum intra se distrahi, quid tandem illud ostentum sibi vellet, asseruit. Atque

G g 3 eum